

زیارتنامه عتبات عالیات

گردآورندگان : مقدم نیا، رضا شاه بهاری

ناشر : نشر شاهد

انتخاب تصویر جلد : محمدرضا زنگنه

حروفچینی : سجاد

صفحه بندی : خوشنویس

لیتوگرافی و چاپ : چاپخانه فرهنگی سیاحتی کوثر

نوبت چاپ : اول تابستان ۱۳۷۷

تعداد : ۵۰۰۰۰ جلد

شابک : ۷ - ۱۱ - ۶۴۸۹ - ۹۶۴

آدرس : تهران - خیابان طالقانی تقاطع خیابان شهید سیدعباس موسوی

(فرصت) ساختمان معاونت و پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید انقلاب اسلامی

تلفن : ۸۳۷۲۴۶ - ۸۳۷۲۴۷

اهدایی بنیاد شهید انقلاب اسلامی

مقدمه:

- با زائران کوی دوست
- آداب سفر
- آداب زیارت
- *اذن دخول حریمهای شریفه ۱...۱
- *زیارت جامعه کبیره ۵...۵
- *زیارت امین الله ۳۳...۳۳
- *زیارت مطلقه امیرالمؤمنین (ع) ۳۹...۳۹
- زیارت حضرت آدم ۷۱...۷۱
- زیارت حضرت نوح ۷۲...۷۲
- دعای بعد از زیارت امیرالمؤمنین ۷۷...۷۷
- زیارت امام حسین (ع) در حرم امیرالمؤمنین ۸۲...۸۲
- وداع امیرالمؤمنین (ع) ۸۶...۸۶
- *مسجد کوفه ۹۰...۹۰
- *اعمال مسجد کوفه ۹۳...۹۳
- ستون چهارم ۹۹...۹۹
- دکه القضاء ۱۰۴...۱۰۴
- بیت الطشت ۱۰۵...۱۰۵
- نماز و دعا در وسط مسجد ۱۰۷...۱۰۷
- ستون هفتم ۱۰۸...۱۰۸
- ستون پنجم ۱۲۰...۱۲۰
- ستون سوم ۱۲۳...۱۲۳
- باب الفرج ۱۳۱...۱۳۱
- نماز حاجت در باب الفرج ۱۳۷...۱۳۷
- اعمال محراب امیرالمؤمنین (ع) ۱۴۲...۱۴۲
- مناجات امیرالمؤمنین (ع) ۱۴۳...۱۴۳
- دکه امام صادق (ع) ۱۵۱...۱۵۱
- ذکر نماز حاجت در مسجد کوفه ۱۵۲...۱۵۲
- *زیارت جناب مسلم بن عقیل ۱۵۳...۱۵۳
- *زیارت هانی بی عروه (ره) ۱۶۲...۱۶۲
- *مسجد سهله ۱۶۴...۱۶۴
- *اعمال مسجد سهله ۱۶۶...۱۶۶
- *مسجد زید ۱۷۹...۱۷۹
- *مسجد صعصعه ۱۸۴...۱۸۴
- *فضیلت زیارت امام حسین (ع) ۱۸۵...۱۸۵

- آداب زیارت امام حسین (ع) ۱۸۶... ۱۸۷...
- *زیارت مطلقه امام حسین ۱۸۷... ۱۹۱...
- زیارت وارث ۱۹۱... ۱۹۸...
- زیارت حضرت علی اکبر ۱۹۸... ۲۰۰...
- زیارت شهدای کربلا ۲۰۰... ۲۰۳...
- زیارت عاشورا ۲۰۳... ۲۱۵...
- دعای بعد از زیارت امام حسین (ع) ۲۱۵... ۲۲۴...
- وداع امام حسین (ع) ۲۲۴... ۲۲۵...
*زیارت حضرت قمر بنی هاشم (ع) ۲۲۵... ۲۳۸...
*زیارت حضرت موسی بن جعفر (ع) ۲۳۸... ۲۵۰...
- ذکر صلوات بر حضرت موسی بن جعفر (ع) ۲۵۰... ۲۵۳...
- زیارت مشترك حضرت موسی بن جعفر (ع) و امام جواد (ع) ۲۵۳... ۲۵۸...
- ذکر وداع حضرت امام موسی کاظم (ع) ۲۵۸... ۲۵۹...
*زیارت حضرت امام جواد (ع): ۲۵۹... ۲۶۲...
- ذکر صلوات بر حضرت امام جواد (ع) ۲۶۲... ۲۶۵...
- ذکر وداع حضرت امام جواد (ع) ۲۶۵... ۲۶۶...
- دعای بعد از زیارت حضرت جواد (ع) ۲۶۶... ۲۷۱...
*زیارت جناب سلمان در مدائن ۲۷۱... ۲۷۹...
*زیارت حضرت امام هادی (ع) ۲۷۹... ۲۸۷...
- ذکر صلوات بر امام هادی ۲۸۷... ۲۹۵...
*زیارت حضرت امام حسن عسگری (ع) ۲۹۵... ۲۹۹...
- ذکر صلوات بر امام حسن عسگری (ع) ۲۹۹... ۳۰۲...
- زیارت مشترك امام هادی (ع) و امام حسن عسگری (ع) ۳۰۲... ۳۰۵...
- ذکر وداع حضرات عسکریین ۳۰۵... ۳۰۷...
*زیارت حضرت نرجس خاتون ۳۰۷... ۳۱۴...
*زیارت حضرت حکیمه ۳۱۴... ۳۲۱...
*زیارتنامه سرداب مقدس ۳۲۱... ۳۲۱...
- زیارت حضرت صاحب الامر (عج) ۳۲۱... ۳۳۲...
- ذکر صلوات بر آن حضرت ۳۳۲... ۳۳۴...
- دعای امام زمان ۳۳۴... ۳۳۶...
- زیارت آل یاسین ۳۳۶... ۳۴۸...
*زیارت سایر امامزادگان ۳۴۸... ۳۵۲...
*دعای عالیه المضامین ۳۵۲... ۳۶۸...
*شناخت اجمالی از مرقد دیگر ۳۶۸... ۳۷۰...
*راهنمای زائران (حداصل شهرها) ۳۷۰...

شیخ کفعمی می گوید : هرگاه به حرم شریف ائمه علیهم السلام قدم گذاری ، بایست و بگو :

به جای فلان بن فلان ، نام امام و پدرش را ببرد . مثلا اگر در زیارت امام حسین (ع) است بگوید : «الحسین بن علی علیه السلام» و سپس ادامه دهد :

زیارات حضرت امیر (ع) ، دو نوع است : یکی ، زیارتهای «مطلقه» که وقت و زمان خاصی ندارد و دیگر زیارات «مخصوصه» که مربوط به زمان مشخص است . مانند زیارت مخصوص آن حضرت در روز عید غدیر ... این جا ، «زیارت مطلقه امیرالمؤمنین (ع)» را به نقل از شیخ مفید ، شیخ شهید و سید بن طاووس ، ذکر می کنیم .

پس از انجام مقدمات زیارت ، چون از خانه بیرون آمدی ، بگو :

در حالی که راه خود را ادامه می دهی ، حمد و تسبیح بگو :

آنگاه به حومه کوفه که رسیدی ، بگو :

چون ، نگاه زائر به بارگاه مولاعلی (ع) می افتد ، نشاطی از درون ، روح او را نوازش می دهد آنچنان که گویی می خواهد به هر زبانی مدح و ثنای آن بزرگوار را بگوید .

چون به دروازه نجف رسیدی بگو :

سپس داخل شهر شو و بگو :

سپس به درگاه اول که رسیدی بگو :

به در صحن که رسیدی بگو :

سپس داخل صحن شو و بگو :

به در روا که رسیدی ، بایست و بگو :

داخل روا شو ، در حالی که پای راست خود را مقدم داشته ای ، بر در حرم بایست و بگو :

سپس درگاه را ببوس و داخل شو و بگو :

در حرم امیرالمؤمنین (ع) مستحب است که زیارت سر امام حسین (ع) را بخوانی . در مستدرک از مزار محمدابن المشهدی نقل شده که حضرت صادق علیه السلام نزد قبر امیرالمؤمنین ، سر امام حسین (ع) را زیارت کرد و چهار رکعت نماز به جا

آورد و چنین خواند :

شیخ عباس قمی می گوید : ذکر این زیارت نیز در مسجد حنانه که یکی از مساجد شریفه نجف اشرف می باشد ، مناسب است . روایت شده که امام صادق (ع) در مسجد حنانه ، سیدالشهدا (ع) را چنین زیارت کرد و نیز در خبر است که در خصوص این مسجد امام صادق (ع) فرمود که ، پس از واقعه کربلا قبل از آن که سرجم حسین بن علی (ع) را به نزد عبیدالله بن زیاد ببرند در همین مکان قرار دادند . و روایت است که این دعا در آن مکان خوانده شود .

این زیارت ، در بین اهل حدیث ، بسیار معروف است و کیفیت آن به سندهای معتبر روایت شده است . جابر نقل میکند که امام محمدباقر (ع) فرمود که پدرم امام زین العابدین (ع) به زیارت امیرالمؤمنین (ع) آمد و مقابل بارگاه آن حضرت ایستاد و گریست و گفت :

و روی خود را بر قبر گذاشت و گفت :

در کامل الزیارة این عبارت نیز آورده شده است .

امام محمد باقر (ع) فرمود : هر که از شیعیان ما این زیارت و دعا را در نزد قبر امیرالمؤمنین و یا قبور یکی از ائمه علیهم السلام بخواند ، حق تعالی این زیارت را در نامه ای از نور بالا می برد و به مهر حضرت ختمی مرتبت (ص) آن را مهور می کند تا محفوظ بماند و آن را به قائم آل محمد (عج) تسلیم می دارد و صاحب آن را به بشارت و تحیت و کرامت استقبال می نماید . شیخ عباس قمی می گوید که این زیارت شریفه از زیارات مطلقه محسوب میشود و هم از زیارتهای مخصوصه روز عید غدیر و هم از زیارات جامعه که در جمیع روضات مقدسه ائمه علیهم السلام میتوان تلاوت نمود .

آن وقت که میخواهی با حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام وداع کنی ، باخود چنین زمزمه کن :

تا محاذی قبر مطهر جلو برو و پیش از رسیدن به آن ، در مقابلش بایست و بگو :

به قبر نزدیک شو . پشت به قبله ، روبه روی قبر بایست و بگو :

سپس ضریح را ببوس و به طرف سر بایست و بگو :

ضریح را ببوس و پشت بر قبله و رو به جانب قبر امام حسین علیه السلام کن و بگو :

سپس پایین پای قبر بایست و بگو :

پس بگو :

پس بگو :

پس بگو :

پس بگو :

پس بگو :

آن گاه به طرف سر حضرت رو برگردان و زیارت حضرت آدم علیه السلام را بخوان :

سپس زیارت نوح (ع) را بخوان :

آنگاه شش رکعت نماز زیارت به جا آور . دو رکعت برای امیرالمؤمنین (ع) : در رکعت اول ، پس از حمد ، سوره الرحمن ، و در رکعت دوم ، سوره یس را بخوان . بعد از نماز ، تسبیح حضرت زهرا (س) را بخوان و با طلب آمرزش برای خود ، دعا کن و بگو :

پس جانب راست را بر زمین بگذار و بگو :

پس جانب چپ را بر زمین بگذار و بگو :

آنگاه به سجده برو و صد مرتبه بگو : « شکراً » اینک وقت استجابت دعاست . پس بسیار استغفار کن و حاجت خود را از پروردگار طلب نما . و سید بن طاووس می گوید ، مادامی که در نجف هستی ، هر نمازی که می خوانی - چه فریضه و چه نافله - بعد از آن ، این دعا را بخوان :

« اعمال دکه القضاء و بیت الطشت »

دکه القضاء مکانی بوده است که امیرالمؤمنین علی علیه السلام بر آن می نشست و قضاوت می فرموده است . بیت الطشت ، محلی است که از امیرالمؤمنین (ع) معجزه ای ظاهر شده است . در خصوص این مکان گفته شده روزی دختر بی شوهری را نزد امیرالمؤمنین (ع) می آورند که آثار بارداری در او مشهود بوده است ، حتی قابله شهر کوفه نیز پس از بررسی ، آبستی دختر را تأیید می کند ، در حالی که دختر بر پاکدامنی خود اصرار می ورزید ... آنگاه علی (ع) طشتی از لجن ، طلب می کند و دختر در پس پرده ای درون آن طشت می نشیند . چند لحظه بعد ، زالویی از شکم دختر ، خارج می شود تا آن جا که کاملاً نشانه های حمل از بین می رود . وقتی جستجو می کنند متوجه می شوند که قبلاً دختر در میان آبی بوده است که زالویی به شکمش داخل میشود و به مرور زمان بر اثر مکیدن خون وی ، رشد می کند . آن طور که سبب بدگمانی اطرافیانش میشود .

* * *

به طرف دکه القضاء حرکت کن و آنجا دو رکعت نماز بخوان و پس از تسبیح حضرت زهرا (س) بگو :

اعمال بیت الطشت : بیت الطشت متصل به دکه القضاء است . دو رکعت نماز بخوان و پس از تسبیح حضرت زهرا (س) بگو :

نماز و دعا در وسط مسجد : وسط مسجد را دکه المعراج گفته اند ، به جهت نمازی که نبی گرامی (ص) در شب معراج ، در این مکان خوانده است . پس دو رکعت نماز به جا آور که در رکعت اول بعد از حمد ، سوره اخلاص و در رکعت دوم بعد از حمد ، سوره کافرون را بخوان و بگو :

ستون هفتم ، مقام امیرالمؤمنین (ع) : مقامی است که حق تعالی توبه حضرت آدم (ع) را پذیرفت . در فضیلت این ستون احادیث بسیاری وارد شده است . شیخ کلینی نقل می کند که امیرالمؤمنین کنار این ستون نماز می خواند و نیز گفته شده است که ستون هفتم ، مقام ابراهیم (ع) است . به روایت ابوحمزه ثمالی ، این ستون مقام امیرالمؤمنین است که همواره نزد آن نماز به جا می آورد و امام حسن (ع) در کنار ستون پنجم ، نماز خود را می خواند ولی در غیاب مولا (ع) ، امام حسن (ع) نزدیک این ستون نماز خویش را به جا می آورد . به روایت دیگر از ابوحمزه که می گوید : روزی در مسجد کوفه نشسته بودم که دیدم شخصی از در کنده وارد شد . خوشرو و خوشبو و پاک جامه و عامه ای به سر . در آغاز ، نعلین خود را از پا کند و نزد ستون هفتم ایستاد و دستهایش را به محاذی گوش ، بالا آورد و تکبیر گفت . آن چنان که مو بر بدن من راست شد و نماز گذارد و اعمال خاصی را - که در ذیل آمده است - به جا آورد پس از انجام اعمال ، خوب که نگاه کردم ، امام سجاد (ع) بود پیش رفتم و دست مبارکش را بوسیدم .

اعمال ستون هفتم : پس به سمت ستون هفتم بایست و رو به قبله کن و بگو :

سپس چهار رکعت نماز بخوان ، در رکعت اول حمد و انا انزلناه و در رکعت دوم حمد و سوره اخلاص رکعت سوم و چهارم را هم به همین ترتیب بخوان . بعد از سلام نماز ، تسبیح حضرت زهرا (س) را تلاوت کن و بگو :

پس به سجده برو و بگو :

پس هفتاد مرتبه بگو :

سراز سجده بردار و بگو :

آنگاه بگو :

ستون پنجم ، مقام امام حسن علیه السلام : این ستون ، از مکانهای ممتاز مسجد کوفه است . روایت شده که محل نماز حضرت ابراهیم (ع) بوده است و به نقل از امام صادق (ع) گفته شده است که این ستون به مقام جبرئیل امین نسبت داده می شود . با استناد به روایات دیگر به عنوان ، مقام امام حسن (ع) نیز معروف است . (همان طور که در ستون هفتم اشاره شد) به هر روی ، آن چه را که از روایات مختلف میتوان نتیجه گیری کرد ، این است که ستونهای پنجم و هفتم مسجد کوفه بیشتر از سایر قسمت‌های آن فضیلت و برتری دارد .

عمل ستون پنجم : پس در نزدیک ستون پنجم ، دو رکعت ، نماز بخوان و پس از ذکر تسبیح حضرت زهرا (س) بگو :

ستون سوم ، مقام امام زین العابدین علیه السلام : این ستون ، از طرف قبله ، مقابل باب امیرالمؤمنین است و از طرف غربی مقابل باب کنده است .

عمل ستون سوم : پس دو رکعت ، نماز به جا آور و بعد از تسبیح بگو :

پس به سجده برو و سمت راست صورتت را بر زمین بگذار و بگو :

این عبارت را با خشوع و گریه بسیار تکرار کن . پس طرف چپ را روی زمین قرار بده و همین کلمات را تکرار کن . سپس حوائج خود را در نظر بگیر و دعا کن .

روایت است که امام صادق (ع) به برخی از یاران خود فرمود : اگر بامداد به مسجد کوفه رفتی جهت استجاب دعا ، چهار رکعت (در دو رکعت اول حمد و سوره اخلاص و در دو رکعت دوم حمد و سوره قدر) نماز به جا آور و سپس بگو :

و نیز بگو :

اعمال مربوطه را شیخ شهید و محمدابن المشهدی ، برای صحن مسجد به دنبال اعمال ستون چهارم ، ذکر کرده اند .

اعمال باب الفرج ، معروف به مقام نوح علیه السلام : وقتی اعمال ستون سوم را به پایان بردی ، به دکه باب امیرالمؤمنین (که محلی است متصل به آن دری که از مسجد به خانه مولا (ع) باز می شده) برو ، پس ، چهار رکعت نماز بخوان و پس از تسبیح بگو :

در این مقام ، دو رکعت نماز دیگر بخوان ، و پس از فراغت از آن ، تسبیح بگو و بخوان :

آنگاه سمت راست صورتت را بر زمین بگذار و بگو :

به هر چه میخواهی دعا کن ، سپس سمت چپ صورتت را به زمین بگذار و بخوان :

پس پیشانی بر زمین بگذار و بگو :

نماز حاجت در کنار ستون سوم : چهار رکعت نماز بخوان و پس از خاتمه ، تسبیح کن و بگو :

پس به سجده که میروی بگو :

پس طرف راست صورتت را به زمین بگذار و بگو :

آنگاه طرف چپ صورتت را به زمین بگذار و بگو :

سپس پیشانی خود را به زمین بگذار و بگو :

بنا به قول شیخ عباس قمی ، این همان دعایی است که تا « و اغفر لنا یا کریم » در اعمال صحن مسجد سهله در مقام زین العابدین (ع) نقل شده است .

اعمال محراب امیرالمؤمنین علیه السلام : در آن مکان که بر فر عدالت علی (ع) ضربت زدند ، دو رکعت نماز بخوان (به حمد و هر سوره) و چون سلام دادی ، تسبیح کن و بگو :

اعمال دکه حضرت صاد علیه السلام : مقام حضرت صاد (ع) در نزدیکی مرقد مسلم بن عقیل (ع) است . در آن جا دو رکعت نماز بخوان و پس از سلام ،

تسبیح گوی و بخوان :

و حوائج خود را طلب کن .

ذکر نماز حاجت در مسجد کوفه : از حضرت امام صاد علیه السلام روایت شده که هر کس در مسجد کوفه دو رکعت نماز به جا آورد به ترتیبی که در هر رکعت پس از سوره حمد (هفت) سوره ناس ، فلق ، اخلاص ، کافرون ، نصر ، قدر و سبح اسم ربك الاعلی را بخواند و پس از سلام نماز ، تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را ذکر کند . باشد که هر حاجتی را که از پروردگار بخواهد ، برآورده شود و دعایش مستجاب گردد . (البته ترتیب ذکر هفت سوره الزامی نیست . همین که این هفت سوره خوانده شود کافی است)

این کلمات به منزله اذن دخول است پس داخل شود و به ضریح اشاره کن و بگو :

پس به جانب سر آن حضرت ، دو رکعت نماز بخوان و به ایشان هدیه کن و بگو:

این همان دعائی است که در حرم حضرت عباس (ع) خوانده می شود . در وقت وداع از آن جناب ، همان ادعیه حضرت عباس (ع) را بخوان . در مقابل مرقد آن بزرگوار می ایستی و بر رسول خدا (ص) سلام می کنی و می گویی پس ، دو رکعت نماز بخوان ، و به آن جناب هدیه کن و پس از دعا و ثنا ، وداع کن ، به همان نحو که حضرت مسلم را وداع کردی .

مسجد سهله پس از مسجد کوفه ، مسجدی به فضیلت مسجد سهله نیست . آنجا خانه ادريس (ع) و حضرت ابراهیم (ع) و محل ورود حضرت خضر (ع) و مسکن ایشان بوده است .

ابابصیر می گوید : امام صادق (ع) فرمود « هر آینه می بینم که حضرت صاحب الامر علیه السلام با اهل و عیالش در آن مسجد منزل می کنند . » تمام پیامبران در آن محل نماز خوانده اند و هر که در آن مکان اقامت کند ، مانند کسی است که در خیمه رسول خدا (ص) اقامت نموده است . و هر کس در آن مسجد صادقانه نیت کند و نماز و دعا نماید ، حاجات او برآورده می شود و آن که از چیزی که می ترسد از خدا طلب امان کند ، باریتعالی به او امان دهد (و چون اصرار ابابصیر را دید حضرت اضافه فرمود) در مسجد سهله ، بقعه هایی است که پروردگار ، دوست دارد ، بندگان او را در آن جا بخوانند و همواره ملائکه در طول شبانه روز به جهت عبادت خدا بدان مکان تشریف می یابند» سپس فرمود : « اگر من به مسجد سهله نزدیک بودم ، تمام نمازهای خود را ، در آن مکان بجا می آوردم و همین بس که بدانی همیشه قائم آل محمد در این مسجد خواهد بود .»

اعمال مسجد سهله : وقتی که خواستی به مسجد داخل شوی ، بایست و بگو :

سپس آیه الکرسی و معوذتین (سوره ناس و فلق) را بخوان و هفت بار خدا را تسبیح کن به ذکر سبحان الله و تحمید کن به الحمدالله و تهلیل نما به لااله الاالله و الله اکبر (هر کدام را هفت بار تکرار کن) و آنگاه بگو :

و سیدبن طاووس تاکید می کند که مابین مغرب و عشا در شب چهارشنبه وارد مسجد سهله شو که افضل اوقات به شمار می آید و هنگامی که وارد شدی ، نماز مغرب و نافله آن را به جا آور و سپس دو رکعت ، نماز تحیت مسجد را به نیت « قربة الی الله » بخوان و بعد از نماز ، دستهایت را به سوی آسمان بگشا و بگو :

پس به سجده برو و با خشوع ، خدا را به آن چه که می خواهی (حاجات) بخوان و در سمت مغرب و شمال که خانه ابراهیم خلیل (ع) بوده است ، دو رکعت نماز به جا آور و پس از سلام ، تسبیح کن و بگو :

سپس ، گوشه دیگر از سمت مغرب و قبله دو رکعت نماز می گذاری و پس از سلام ، دست بگشا و بگو :

آنگاه به سجده برو ، دو طرف صورتت را برخاک بگذار و بعد به گوشه ای از طرف مشر برو و دو رکعت نماز بخوان و دست بگشا و بگو :

برخی گفته اند به گوشه دیگر از سمت مشر برو و پس از دو رکعت نماز ، بگو :
سپس در خانه وسط مسجد - مقام زین العابدین - پس از خواندن دو رکعت نماز بگو :

سپس دو طرف صورتت را روی خاک بگذار ، شیخ عباس قمی می گوید : در این مقام پس از فراغت از نماز دعای اللهم انی اسئلك یا من لاتراه العیون ... (که قبلا در اعمال دکه باب امیرالمؤمنین (ع) در مسجد کوفه ذکر شد) می خوانی . نزدیک به مقام ، بقعه ای است که به مقام حضرت مهدی (عج) معروف است که زیارت آن حضرت در این محل نیز وارد شده است .

ذکر نماز و دعا در مسجد زید (رحمة الله)

مسجد زید ، نزدیک مسجد سهله است و منسوب به زیدبن صوحان از صحابه بزرگ امیرالمؤمنین (ع) است . او در جنگ جمل به حمایت و یاری علی (ع) شهید شد و دعایی که در زیر می آید ، دعایی است که او در نماز شب خود می خوانده است . پس از آن که دو رکعت نماز در آن مسجد خواندی دستهایت را بگشا و بگو :

سپس گریه کن و صورت برخاک گذار و بگو :

طرف راست صورتت را بگذار و بگو :

طرف چپ را بگذار و بگو :

به حال سجود برگرد و صد بار بگو : العفو العفو

مسجد صعصعه

صعصعه بن صوحان ، برادر زید بن صوحان (که به طور اختصار به او اشاره کردیم) از اصحاب امیرالمؤمنین علیه السلام و از عارفین به حق آن جناب به شمار می رود . حضرت امیر (ع) در وصف فصاحت و بلاغت ، او را « خطیب شحشح » - خطیب بلیغ و شجاع - خوانده است . و او را نیز به « قلت مؤنه و کثرت معونه » ستوده است . گفته اند در شب شهادت آن حضرت ، او هم ، از

جمله مشایعت کنندگان پیکر مطهر امام بوده است و چون علی (ع) را به خاک سپردند . اولین مجلس عزرا بر سر مزار آن حضرت ، برای فرزندانش ، با نوحه و روضه به یادداشت . مسجد صعصعه از مساجد شریفه کوفه است و عده ای وجود مقدس ولی امر حضرت مهدی (عج) را در ماه رجب در آن مسجد زیارت نموده اند .

اعمال مسجد کوفه

آن طور که از روایات میتوان نتیجه گیری نمود ، به نظر می رسد که سمت راست مسجد نسبت به سمت چپ آن ، از فضیلت بیشتری برخوردار است . لذا در اینجا ترتیب اعمال به همان گونه که سیدبن طاووس در مصباح الزائر ، علامه مجلسی در بحار و شیخ خضر در مزار ، نقل کرده اند ، تنظیم شده است . پس با عنایت بدین موضوع ، وقتی به کوفه وارد می شوی بگو :

آن گاه به سمت مسجد کوفه حرکت کن و بگو :

وقتی به در مسجد رسیدی ، بایست و بگو :

اینک ، وارد مسجد شو . بهتر است که از در عقب مسجد که مشهور به باب الفیل است داخل شوی . سپس می گویی :

آنگاه به سمت ستون چهارم که ستون حضرت ابراهیم (ع) است و در کنار «باب انماط» و برابر پنجمین ستون واقع شده ، برو و چهار رکعت نماز به جا آور . دو رکعت آن بعد از حمد ، سوره اخلاص و دو رکعت دیگر ، بعد از حمد ، سوره قدر (انا انزلناه) بخوان و بعد از نماز تسبیح حضرت زهرا (س) را ذکر کن و بگو :

و هفت بار بگو :

پس بگو :

پس بگو :

« با زائران کوی دوست »

زیارت شتافتن است ، برای یافتن . مجالی است برای دگرگون شدن و تغییر و تحول درونی انسان است و قرار گرفتن در مسیر نورانی کمال و تعالی . وقتی گرفتار وهم و غوغای دنیا می شوی و دیگر توان تصمیم و تفکر نداری ، زیارت بارگاه ائمه هدی علیهم السلام ، امامزادگان ، اولیاء خدا و شهیدان ، فرصت خوبی است تا در خلوت خویش بنشینی و در آئینه نیاز و نیایش ،

جایگاه بلند خویش را در عالم هستی ، ببینی . پس در « زیارت » از تعلقات ، می گریزی و در پناه توبه و ذکر ، در جستجوی گمشده خود ، می شتابی تا آن را بیابی .

مگر نه این که پیشوایان معصوم شیعه (ع) ، همواره پیروانشان را به معرفت و مداومت در این مسیر ، هدایت و سفارش کرده اند و روح تشنه آنها را با زمزم ادعیه و اذکار آرامش ، بخشیدند پس کجاست همّتی ، تا دست بر عرش دعا بزنیم و با توسل بر انوار کلمات آنان به کوچه های آشنای شفاعت پابگذاریم ؟
بیائیم با عطر دل انگیز زائران - واصل - از مسیر شهادت - که رفیع ترین قله پرستش است - با پاره های دل ، با یادگارهایی از فکه و شلمچه ، با غیرتی به بلندای کوههای غرب و با لاله های دشت عاشقی ... توشه سفر را به قصد زیارت مولا (ع) به جانب نینوا ، برای پیشکشی بر آستان سیدالشهداء (ع) ببندیم .

آری ، امت مسلمان ایران ، برای رسیدن به کوچه های غریبی علی (ع) و راه یابی به خیمه های دلواپسی زینب (س) و دیدن چشمه های زلال انتظار ، در سامرا ... راه جانفرسایی پیموده است .

این مردم ، در این سالهای اخیر ، کران تا کران - به شو علقمه - تشنگی نوشیده اند ، پس چگونه می شود ، حافظه نگاهشان یاری نکند در حالی که پشت خانه علی (ع) یتیمانه نشسته اند ، در مسجد کوفه به محراب « فزت و رب الکعبه » خیره مانده اند و رو به روی فرات ، از بالای تل زینبیه ، زیر سایه بیر خون رنگ سالار شهیدان ، نماز خوانده اند ...؟ نه هرگز !
اینک ، پس از سالها هجران و سوز ، با نام خدا و به یاد امام شهیدان و همه شاهدان جاوید ایران ، به مقدس ترین سرزمین خداوند عشق ، قدم می گذاریم و به نیابت آنان زیارت می کنیم .

* * *

آن چه در پیش رو دارید ، مجموعه ای است ، شامل ، آداب ، اعمال و ادعیه ائمه اطهار علیهم السلام ، امامزادگان ، اولیاء خدا و نیز اماکن مقدسه که در خصوص زائرین روضات عرا ، تهیه و تنظیم شده است . این مجموعه با حفظ مراتب ائمه طاهرین (ع) - از امیرالمؤمنین علی (ع) تا وجود مقدس امام زمان (عج) - مشتمل بر بخشهای زیر می باشد .

۱ - بیان آداب سفر و زیارت

۲ - مجموعه زیارات ائمه اطهار (ع) به همراه اعمال مخصوصه آنان .

- ۳ - آداب و ادعیه مخصوصه اماکن مقدس ، چون مسجد کوفه ، سهله و مکانهای زیارتی دیگر مانند ، کربلای معلی و سامرا ...
- ۴ - آشنایی اجمالی زائرین عتبات عالیه با مرقد های انبیاء ، امامزادگان و صحابی و علماء در عراق .
- ۵ - نقشه های راهنمای زائرین و فواصل شهرهای زیارتی عراق .
- ۶ - به همراه زیارت جامعه کبیره و دعا عالیه المضامین .

توفیق ، رفیق راهتان باد
معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید انقلاب اسلامی

آداب سفر

در آداب سفر و ادعیه مربوط به آن، از امامان معصوم علیهم السلام فرمایشات بسیاری در کتب ادعیه و اذکار نقل شده است که به ذکر چند نکته در این زمینه از حاج شیخ عباس قمی (صاحب مفاتیح الجنان) بسنده می کنیم:

- ۱- سفر خود را با نام خدا- به ذکر بسم الله - آغاز کنید.
- ۲- همواره از نفقه و مخارج سفر خود، کاملاً محافظت و نگهداری کنید.
- ۳- در طول مسافرت، به همسفران کمک نمایید و آنان را در رفع مشکلات و دشواریهای سفر یاری برسانید. بی تفاوتی و عدم همکاری بر بار مشکلات سفر می افزاید. زیرا مردم، نسبت به کسانی که در مدت سفر از سلامت جسمانی برخوردارند ولی تن به کار نمی دهند و برای سامان کارهایشان، منتظر تلاش اطرافیان نشسته اند، سخت رنجیده خاطر می شوند و چه بسا، چنین رفتارهای نامطلوبی، کدورت های متقابل را به همراه آورد.

روایت شده است که، حضرت زین العابدین(ع)، تلاش می کرد با کسانی همسفر شود که او را نشناسند، تا بدینوسیله بتواند خدمات بیشتری را در حق همراهان خود انجام دهد.

نقل است که روزی رسول خدا(ص) با جمعی از صحابه سفر نمود، خواستند گوسفندی را بکشند، هر کسی مسئولیت کاری را پذیرفت ؛ یکی کشتن گوسفند را و دیگری کندن پوستش را و شخصی هم پختن آن را بعهده گرفت. نبی اکرم(ص) نیز فرمود: «جمع آوری هیزمش را هم به من واگذارید».

صحابه، مانع شدند. ولی پیامبر (ص) فرمود «می دانم شما این کار را خواهید کرد. ولی برای من سخت است که احساس کنم تفاوتی با شما دارم. زیرا، پروردگار از بنده ای که خودش را برتر از دوستانش می بیند کراهت دارد». پس با حسن همکاری در دوران کوتاه سفر، دوستی های خود را استمرار و استحکام ببخشید.

۴- تلاش کنید در مدت سفر با کسی همنشین شوید که همواره انفا می کند .
 ۵- دقت و محافظت در انجام نمازهای فریضه، مهمترین نکته ای است که باید رعایت شود . سعی کنید، حدالمقدور در اول وقت نماز خود را به جا آورید تا دچار مشکلات سفر، از قبیل تنگی وقت، عدم دسترسی به آب و نجاست بدن و جامه... نشوید.
 - و نیز شایسته است که مسافر، بعد از نمازهای مقصوره خود (نمازهای ظهر و عصر و عشا) سی مرتبه سبحان ا... و الحمدا... و لاله ا... واللّه اکبر را قرائت کند.

حسن همکاری در دوران کوتاه سفر، دوستی های خود را استمرار و استحکام ببخشید.

۴- تلاش کنید در مدت سفر با کسی همنشین شوید که همواره انفا می کند .
 ۵- دقت و محافظت در انجام نمازهای فریضه، مهمترین نکته ای است که باید رعایت شود . سعی کنید، حدالمقدور در اول وقت نماز خود را به جا آورید تا دچار مشکلات سفر، از قبیل تنگی وقت، عدم دسترسی به آب و نجاست بدن و جامه... نشوید.
 - و نیز شایسته است که مسافر، بعد از نمازهای مقصوره خود (نمازهای ظهر و عصر و عشا) سی مرتبه سبحان ا... و الحمدا... و لاله ا... واللّه اکبر را قرائت کند.

آداب زیارت

شایسته است که زائر روضات مقدسه، همواره:

۱- پیش از سفر زیارت غسل کند - بهتر است برای هر امامی، غسل متجزا نماید و دعای مربوط به آن را که در آغاز زیارت وارث آمده است، تلاوت کند.

- ۲- طهارت را در همه حال رعایت کند - با وضو باشد .
- ۳- جامه پاکیزه و زیننده بپوشد - شایسته تر آنکه لباس سفید رنگ اختیار کند .
- ۴- به غیر از زیارت سیدالشهدا(ع) در زیارت دیگر ائمه، خود را خوشبو و معطر کند - البته حدود شرع مقدس در خصوص بانوان باید رعایت شود.
- ۵- در وقت رفتن به بارگاه مقدسه، گامهای خود را شمرده و کوتاه بردارد و با وقار و آرامش حرکت کند و سر به زیر اندازد و به اطراف توجه نکند.
- ۶- در مسیر رفتن به حرم مطهر، به ذکر تکبیر، تسبیح، تهلیل، حمد و ستایش و صلوات بر محمد و آل محمد(ص) مراقبت و مداومت کند.
- ۷- چون به حرم شریف می رسد، بایستد و از صاحب حرم، برای ورود به آستانه آن، اجازه بگیرد (اذن دخول). و با این باور که، امام، کلام و سلام او را می شنود و پاسخ می دهد، از همان آغاز، برای رقت قلب خویش و خضوع و دل شکستگی خاطر، استعانت بجوید. و کسب معرفت و درک عظمت و جلالت آن حضرت را طلب کند. به گناهان درونی و بیرونی خود و ستمهایی که بر حق خود و اطرافیانش انجام داده است، بیاندیشد و در محبت و لطف آن امام بر احوالات شیعیانش، تفکر کند و در تمام این لحظات - از لحظه ورود تا خروج از حرم - ذکر استغفار و توبه بر زبان جاری نماید.
- ۸- چون در حرم داخل می شود - همانند مسجد - پای راست خود را مقدم گذارد و چون خارج می شود، پای چپ را پیش نهد.
- ۹- وقتی قبر مطهر رامشاهده کرد. بیش از قرائت زیارت، تکبیر بگوید. در روایت آمده است که هر کس در پیشگاه امام، با ذکر تکبیر «لااله الاالله وحده لاشریک له» را بگوید، برای او رضوان اکبر نوشته می شود.
- ۱۰- در طول مدت زمانی که در حرم شریف قرار دارد، جداً از کلام بیهوده و صحبت‌های دنیوی - که زشت و مانع رز و ایجادکننده قساوت قلبی است - پرهیز کند. چرا که این مکانهای مبارک به فرمایش حضرت رب در سوره نور فی بیوت اذن ... ان ترفع الایه... می باشد.
- البته رعایت این نکته در تمام مدت سفر زیارت، ضروری است .
- ۱۱- در هنگام خواندن زیارت - در صورتی که توانایی داشته باشد - پشت به قبله و رو در روی حرم شریف بایستد (ایستاده زیارت بخواند) و چون زیارت خود را به پایان

رسانید، گونه راست خود را به ضریح مطهر بگذارد و با حالت تضرع دعا کند. سپس گونه چپ را بگذارد و از خدا شفاعت آن بزرگوار را در حق خویش، آرزو کند و آنگاه به سمت سر مطهر برود و رو به قبله قرار بگیرد و دعا کند.

۱۲- زیارت مأثوره (زیارتی که از ناحیه حضرت معصوم (ع) به شیعیان تعلیم داده شده است) را قرائت کند. و سعی نماید زیارت را بطور آهسته بخواند - نه با صدای بلند.

۱۳- نماز زیارت را به جا آورد (حداقل دو رکعت). در خصوص نماز زیارت، شیخ مفید (ره) اضافه می کند که، می توان نماز زیارت پیامبر اکرم (ص) را در هر کجای حرم مطهرش به جا آورد ولی در حرم دیگر ائمه علیها السلام، بهتر است که نماز زیارت را در بالای سر آن حضرت، به جا آورد. در غیر این صورت، انجام نماز در مسجد حرم نیز جایز است.

۱۴- اگر برای نماز زیارت، کیفیت مخصوصی ذکر نشده باشد، چه خوب است که در رکعت اول نماز، سوره یس و در رکعت دوم آن، سوره الرحمن، تلاوت شود و چون از نماز فارغ شد، برای دین و دنیای خود دعا کند - که اینگونه دعا به اجابت نزدیک تر است.

۱۵- به بیان شیخ شهید (ره) اگر زائری به حرم مطهر وارد شود در حالی که نماز جماعت منعقد است، لازم است که نماز جماعت را به پا دارد، حتی اگر در حین زیارت می باشد، می بایست بطور موقت، زیارت خود را قطع کند و نماز جماعت را بخواند، چرا که انجام زیارت در لحظه نماز جماعت، کراهت دارد و شایسته است که خدمتگزاران حرم شریف نیز مردم را به امر نماز اول وقت و جماعت ترغیب کنند.

۹- وقتی قبر مطهر را مشاهده کرد. بیش از قرائت زیارت، تکبیر بگوید. در روایت آمده است که هر کس در پیشگاه امام، با ذکر تکبیر «لا اله الا الله وحده لا شریک له» را بگوید، برای او رضوان اکبر نوشته می شود.

۱۰- در طول مدت زمانی که در حرم شریف قرار دارد، جداً از کلام بیهوده و صحبت‌های دنیوی - که زشت و مانع رزق و ایجاد کننده قساوت قلبی است - پرهیز کنید. چرا که این مکانهای مبارک به فرمایش حضرت رب در سوره نور

فی بیوت اذن ا... ان ترفع الایه... می باشد.

- البته رعایت این نکته در تمام مدت سفر زیارت، ضروری است .

۱۱- در هنگام خواندن زیارت - در صورتی که توانایی داشته باشد - پشت به قبله و رو در روی حرم شریف بایستد (ایستاده زیارت بخواند) و چون زیارت خود را به پایان رسانید، گونه راست خود را به ضریح مطهر بگذارد و با حالت تضرع دعا کند. سپس گونه چپ را بگذارد و از خدا شفاعت آن بزرگوار را در حق خویش، آرزو کند و آنگاه به سمت سر مطهر برود و رو به قبله قرار بگیرد و دعا کند.

۱۲- زیارت مأثوره (زیارتی که از ناحیه حضرت معصوم (ع) به شیعیان تعلیم داده شده است) را قرائت کند. و سعی نماید زیارت به طور آهسته بخواند - نه با صدای بلند.

۱۳- نماز زیارت را به جا آورد (حداقل دو رکعت). در خصوص نماز زیارت، شیخ مفید (ره) اضافه می کند که، می توان نماز زیارت پیامبر اکرم (ص) را در هر کجای حرم مطهرش به جا آورد ولی در حرم دیگر ائمه علیها السلام، بهتر است که نماز زیارت را در بالای سر آن حضرت، به جا آورد. در غیر این صورت، انجام نماز در مسجد حرم نیز جایز است .

۱۴- اگر برای نماز زیارت، کیفیت مخصوصی ذکر نشده باشد، چه خوب است که در رکعت اول نماز، سوره یس و در رکعت دوم آن، سوره الرحمن، تلاوت شود و چون از نماز فارغ شد، برای دین و دنیای خود دعا کند - که اینگونه دعا به اجابت نزدیک تر است .

۱۵- به بیان شیخ شهید (ره) اگر زائری به حرم مطهر وارد شود در حالی که نماز جماعت منعقد است، لازم است که نماز جماعت را به پا دارد، حتی اگر در حین زیارت می باشد، می بایست بطور موقت، زیارت خود را قطع کند و نماز جماعت را بخواند، چرا که انجام زیارت در لحظه نماز جماعت، کراهت دارد و شایسته است که خدمتگزاران حرم شریف نیز مردم را به امر نماز اول وقت و جماعت ترغیب کنند.

۱۴- اگر برای نماز زیارت، کیفیت مخصوصی ذکر نشده باشد، چه خوب است که در رکعت اول نماز، سوره یس و در رکعت دوم آن، سوره الرحمن، تلاوت شود و چون از نماز فارغ شد، برای دین و دنیای خود دعا کند - که اینگونه دعا به اجابت نزدیک تر است .

۱۵- به بیان شیخ شهید(ره) اگر زائری به حرم مطهر وارد شود در حالی که نماز جماعت منعقد است، لازم است که نماز جماعت را به پا دارد، حتی اگر در حین زیارت می باشد، می بایست بطور موقت، زیارت خود را قطع کند و نماز جماعت را بخواند، چرا که انجام زیارت در لحظه نماز جماعت، کراهت دارد و شایسته است که خدمتگزاران حرم شریف نیز مردم را به امر نماز اول وقت و جماعت ترغیب کنند.

۱۶- شیخ شهید(ره) می فرماید که : در ضریح مطهر ائمه(ع) قرآن را تلاوت کنید و آن را به روح مقدس ایشان هدیه نمایید (که البته ثواب این تلاوت به خود خواننده آن نیز عاید می گردد).

۱۷- پس از پایان یافتن زیارت، آن حضرت را با ذکر مأثور و یا غیر آن، وداع کنید.

۱۸- نسبت به مستمندان و مسکینانی که در جوار و حومه حرم شریف قرار دارند، احسان و انفا کنید. خصوصاً سادات و اهل علم را و آنان که پاسدار شعائر دینی هستند و به جهت غربت و تنگدستی، زندگی سختی دارند، یاری برسانید.

۱۹- به گفته شیخ شهید(ره) اگر بهره کافی از زیارت بردی، برای احترام و ایجاد شو مجدد، بهتر است که با عجله از حرم خارج شوی و اگر زوار بسیار است، زیارت خود را کوتاهتر انجام بده تا دیگران هم مؤفق به زیارت شوند.

۱- توضیح شخصیت شیخ شهید....

مسجد، پایگاه عبادت و جلوه خضوع و خشوع بندگان صالح خداوند است.
مسجد، جایگاه انس و وحدت است و بهترین مکان برای اعلام نیاز درونی انسان به حضرت باریتعالی است .

مسجد، محل انس الهی است و مجالی است که عقل و دل، از بندهای دنیوی رها می شود تا در عظمت آفرینش، تفکر کند و اعتبار خویش را در فضای معنوی آن، بسنجد.... و محراب، بهترین سنگر مؤمن است در برابر تهاجم فریبکاران دنیا و اهریمنان جانفرسای جهانخوار.

* * *

«مسجد کوفه»

در بین مساجد عالم اسلام، مسجد کوفه از قداست و عظمت خاصی برخوردار است و یکی از چهار سرزمینی است که در قرآن از آن به «طور سینین» یاد شده است.

سیدبن طاووس (ره) از حضرت امام صادق (ع) روایت می کند که: کوفه باغی از باغهای بهشت است و قبر نوح نبی (ع) و ابراهیم خلیل (ع) و ۳۷۰ پیامبر و ۶۰۰ نفر از اوصیاء الهی، در آن واقع شده است.

از امام صادق (ع) نقل شده که، کوفه حرم حضرت امیر (ع) است و يك رکعت نماز در آن با هزار رکعت، برابری می کند و يك درهم صدقه در این دیار، معادل با انفال هزار درهم می باشد.

و خاصه در مسجد کوفه روایت است که تمام پیامبران و اوصیاء الهی، در مکان مزبور، نماز خوانده اند... و باز نقل است که پروردگار، در شب معراج نبی اکرم (ص)، قبل از عروج ایشان به کائنات به آن حضرت اجازه فرمود تا در این مکان، دو رکعت نماز بگذارد... و بی جهت نیست که در اخبار ذکر شده است. که مسجد کوفه، جایگاه نماز حضرت حجت (عج) خواهد بود.

روایت است که نماز فریضه و نافله در مسجد کوفه، همانند حج پذیرفته شده ای است که همراه با رسول خدا (ص) انجام شده باشد. همانطور که در ادعیه و اعمال مخصوص مسجد کوفه به آن خواهیم پرداخت، خواهید یافت که جای جای این مسجد، محل نزول برکات و عنایات حضرت ربوبی بوده است.

- در کنار پنجمین ستون آن، حضرت ابراهیم خلیل (ع)، نماز خوانده است.
 - در ستون هفتم، پروردگار توبه حضرت آدم (ع) را قبول کرده است.
 و گفته شده است که عصای موسی (ع) انگشتر سلیمان (ع) و بوته کدوی سبز شده

یونس پیامبر (ع) در این مکان قرار دارد...

و در همین محل مقدس بوده است که امیرالمؤمنین علی علیه السلام به اعجاز و داوری - دگة القضاء و بیت الطشت - و گره گشایی امور مسلمین می پرداخت .
و نیز در محراب همین مسجد بود که در سحرگاه نوزدهم رمضان سال چهل هـ . . ، فر عدالت علی (ع)، به شمشیر جهل و کینه، شکافت... از امام باقر (ع) روایت است که اگر مردم فضیلت و برتری مسجد کوفه را بر مساجد دیگر می دانستند، هر آینه از شهرهای دور برای درك اعمال آن می شتافتند - آنگونه که فرزندانشان را به دوش کشند تا در انجام دو رکعت نماز واجب و یا نافله مؤفق شوند - این رجحان تا آنجاست که گفته شده است ؛ نشستن در آن مسجد، حتی بدون تلاوت و ذکر از عبادات محسوب می شود.

پس شایسته است که با حفظ آداب مخصوصه، برای انجام اعمال این مکان مقدس، از خداوند، طلب توفیق نمائیم. انشاءالله .

کربلا سرزمین بندگی است . حریم جاودانه دین و آزادگی است . مسیر سرخ شرف آدمی است . کرامت گسترده جاری خداست و آستانه لطف و شفاعت است . بلندترین قله فخر آفرینش است و معنی و مقصود خلقت بشر است .
این جا ! سرزمینی است که دستهای علقمه اعجاز می کند .
و سرگردانی بشر به زیر خیمه زینب ، سامان می یابد .
و عطش فرات ، با زال حنجر خون خدا ، جاری می شود
تا کوله بار ما ، تا انتهای تاریخ ، پر از عطر شقایق بماند .
* * *

فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام

در فضیلت زیارت سیدالشهداء علیه السلام ، روایات و اخبار بسیاری گفته شده است که بیان آن در این محدوده نمی گنجد مگر به قطره ای از اقیانوس بیکران لطفش .

در روایت است که خلیق ، در روز قیامت - یوم الحسرت - آرزو می کنند که ای کاش از زائران حضرت سیدالشهداء (ع) بودند . زیرا که می بینند ، پروردگار ، بر زائران آن بزرگوار ، بساط کرامت خود را گسترانده است .
در روایت دیگری است که : خداوند ، در روز عرفه ، قبل از آن که به مناجات حجاج در صحرای عرفه عنایت فرماید ، به استجابات حوائج زائرین مرقد

اباعبدالله (ع) توجه می کند .

آن کس که ، به جانب بارگاه سیدالشهداء راهی میشود ، ملائک به استقبال وی می شتابند و چون از آن سفر ، برمی گردد . به مشایعت او می روند . زیرا ، تمام پیامبران و اوصیاء آنها و ائمه معصومین علیهم السلام و ملائکه خدا ، به زیارت آن حضرت می آیند و در حق زوآر ایشان دعا می کنند .
در اخبار آمده است که زیارت آن امام (ع) ، بالاتر از حج و عمره و جهاد است

و برای بنده ، سبب آمرزش گناهان ، بلندی شأن و مقام ، استجابت دعا ، طولانی شدن عمر ، سلامت جسم و جان ، گشایش روزی ، رفع آفت و آسیب از اموال ، زدودن غم و اندوه از دل و جان ، آرامش و آسایش روح از بدن در لحظه مرگ و برطرف شدن ترس از بستر قبر می گردد .
و آورده اند که در مسیر زیارت آن حضرت ، هرکه يك درهم انفا کند ، در نامه عملش ، هزار درهم (بلکه ده هزار درهم) پاداش نوشته می شود .
* * *

آداب زیارت امام حسین علیه السلام

از امام صادق (ع) روایت شده است که « چون قصد زیارت سیدالشهدا (ع) را نمودی ، سعی کن که چهره ای غمناک و محزون به خود بگیری و گرسنه و تشنه باشی . چون به نینوا رسیدی ، خود را آرایش نکن و ژولیده مو و غبارآلوده باش . از غذاهای لذیذ و خوراکیهای دلپذیر ، دوری کن . گوشت نخور . (حدالمقدور) به قرص نانی و پیاله شیری و یا ماست ، قناعت کن .
گرچه توابع ، شرط زیارت است ولی در خصوص زیارت مولا حسین بن علی (ع) سبب بلندی مقام زائر میشود . تا آن جا که از امام صادق (ع) نقل است : « آن کس که پیاده به زیارت امام حسین (ع) برود برای هر قدمش هزار حسنه می نویسند . »

رعایت چنین آدابی در زیارت مخصوصه سیدالشهدا (ع) در کنار آداب مشترک سفر - که قبلا ذکر شد - باعث حزن درونی انسان می شود و بدین ترتیب او میتواند ، به عمق حادثه بزرگ طف در سال ۶۱ هـ ، واقف گردد و انشاءالله از ره آورد این سفر ، به معرفت و شناخت بیشتری نسبت به آن امام و یاران باوفایش دست یابد .

آنگاه بارگاه حضرتش را بیوس و بگو :

پس برخیز در بالای سر ، دو رکعت نماز به هر سوره که میخواهی بخوان و پس از سلام بگو :

پس در پایین پای حضرت بایست (نزد سر علی بن الحسین) و بگو :
پس ، از در پایین پای علی بن الحسین (ع) خارج شو و به سمت شهدا توجه کن و بگو :

سپس به بالای سر حضرت برگرد و برای خود ، اهل ، اولاد ، والدین و خویشانت دعا کن - زیرا که در آن مکان دعاء مستجاب میشود -

اگر چه این زیارت به روز دهم محرم - عاشورا - اختصاص دارد . ولی امام محمد باقر (ع) فرمود : مداومت روزانه در خواندن زیارت عاشورا - چه در خانه و چه در اماکن مقدسه - دارای اجر و ثواب بی شماری است . تا جایی که معصومین (ع) در حالات و شرایط گوناگون ، آن را قرائت می کردند .

پس صدبار بگو :

پس صدبار بگو :

به سجده برو و بگو :

بارگاه حضرت عباس بن علی علیه السلام ، در کنار فرات ، مقابل حرم مطهر سیدالشهداء است . از ابو حمزه ثمالی روایت است که حضرت امام صادق (ع) فرمود « چون که قصد زیارت حضرت عباس بن علی (ع) را نمودی ، بر در آستانه آن حضرت بایست و بگو :

پس داخل حرم شو و بگو :

شیخ طوسی در تهذیب می گوید : بهتر است که این زیارت را پشت سر ، رو به قبله ، بخوانی (آن جا که نوشته شده ، السلام عليك ايها العبد الصالح) سید بن طاووس و شیخ مفید می گویند : پس از زیارت (مذکوره) به طرف بالای سر برو ، و دو رکعت نماز بخوان و دعا کن . بعد از آن بگو :

پس به سمت پایین پا بایست و بگو :

آنگاه که لحظه وداع می رسد ، به نزد مرقد شریفش برو و بگو :

سپس برای خود و پدر و مادر ، مؤمنین و مسلمین دعا کن و هر چه را که منظور نظر داری ، بخواه .

حرم شریف دو امام بزرگوار شیعه (حضرت موسی بن جعفر و حضرت جواد علیهما السلام) در کاظمین واقع شده است . بعضی از روایات بین آن دو امام مشترك است و برخی زیارت مخصوصه آنان می باشد .

زیارت امام موسی کاظم (ع) :

سید بن طاووس در مزار نقل نموده که چون به در حرم آن امام رسیدی بایست و بگو :

در حالی که پای راست را جلو می گذاری داخل شو و بگو :

چون به آستان حضرتش رسیدی اجازه ورود بخواه و بگو :

مرقد را ببوس و دعا کن و برگرد به جانب سر و بگو :

پس دو رکعت نماز زیارت به جا بیاور .

در مصباح الزائر ذکر این صلوات (که گوشه ای از فضایل و مناقب و مصائب حضرت موسی بن جعفر (ع) در آن نقل گردیده) آورده شده است :

زیارت امام محمد تقی الجواد علیه السلام :

پس از فراغت از زیارت حضرت موسی ابن جعفر به جانب حرم ابی جعفر محمد بن علی الجواد علیه السلام که پشت حرم جد بزرگوارش می باشد - بایست و بگو :

آنگاه ، قبر را ببوس و دعا کن و دو رکعت نماز زیارت به جا آور و بعد از سلام به سجده برو و بگو :

سمت راست صورتت را بر زمین بگذار و بگو :

سمت چپ صورتت را بر زمین بگذار و بگو :

به سجده برو ، صد مرتبه بگو ، « شکرأ » و دعا کن .

زیارت دیگری را سید بن طاووس نقل کرده و می گوید : در مقابل قبر حضرت جواد علیه السلام بایست و بگو :

و ذکر صلوات آن حضرت را بگو :

نماز زیارت بخوان و بعد از آن بگو :

در وداع قبور مطهر کاظمین :

چون که می خوانی امام موسی کاظم (ع) را وداع کنی ، بگو :

و نیز در وداع حضرت جواد علیه السلام ، بگو :

و از خدا بخواه که این آخرین زیارت تو نباشد و توفیق دیداری دیگر را به تو عنایت کند .

روایت است که این دعا بعد از زیارت حضرت جواد ، خوانده شود :

در کامل زیاره از حضرت امام علی النقی علیه السلام روایت شده که این زیارت را برای هر یک از آن دو امام علیه السلام میتوان خواند .

زیارت مشترك حضرت موسی بن جعفر و حضرت جواد علیهما السلام:

شیخ مفید و شهید و محمدابن المشهدی این زیارت را بطور مشترك برای آن دو امام ذکر کرده اند :

پس برای هر امام بطور جداگانه دو رکعت نماز زیارت بخوان .

به نیت زیارت اباعبدالله الحسین (ع) غسل کن و به سمت حرم حضرتش ، با دلی خاشع و دیده ای گریان ، حرکت کن در حالی که زبان به ذکر الله اکبر و لاله الاالله

داری ، ثنای خدا بگو و بر رسول خدا و اهل بیت طاهرینش ، خصوصاً بر سیدالشهدا (ع) ، درود و صلوات فرست و بر قاتلان او لعن و نفرین کن و از کسانی که اولین ظلم را بر اهل بیت روا داشته اند ، بیزاری بجوی پس هرگاه به بارگاه حضرتش رسیدی ، بایست و بگو :

چون که درونت ، منقلب شد و به دیده ات اشک نشست ، بدان که اجازه یافته ای . پس داخل شو و بگو :

قبور مطهر ائمه اطهار، برخی از انبیا و امامزادگان، یاران گرامی و علمای بزرگ شیعی در سرزمین عراق

* نجف اشرف:

- حضرت امیرالمؤمنین (ع)
 - حضرت آدم و حضرت نوح نبی (ع)
 - حضرت هود و صالح (ع) (در وادی السلام)
 - شیخ طوسی - در نزدیکی حرم
 - علامه حلی
 - مقدس اردبیلی
 - آقا مصطفی خمینی (فرزند امام خمینی «ره»)
- * شهر کوفه:
- حضرت یونس (ع)
 - حضرت ذی الکفل
 - میثم تمار، رشید هجری، قنبر غلام حضرت علی (ع)، مسلم بن عقیل و هانی بن عروه (ره)
- * کربلای معلی:
- امام حسین (ع) و فرزندان و یاران باوفایش
 - حضرت اباالفضل العباس
 - حبیب بن مظاهر
 - حر بن یزید ریاحی - خارج از شهر کربلا
 - عبدالله بن جعفر طیار - در دروازه کربلا
 - ابراهیم فرزند موسی بن جعفر - در روا امام حسین (ع)
 - علی بن حمزه بن عبیدالله بن ابی الفضل العباس - در وادی ایمن کربلا
 - سید رضی و سید مرتضی در جوار حرم مطهر سیدالشهدا (ع)

* نجف کاظمین:

- امام موسی بن جعفر (ع) و امام جواد (ع)، در کاظمین

- شیخ مفید (ره) در جوار حرم مطهر
* بغداد:
- حضرت یوشع پیامبر - مقابل مسجد برائثا
- نواب اربعه; ابو عمر و عثمان بن سعید اسدی (نایب اول امام زمان عج)
- ابو جعفر محمد بن عثمان (نایب دوم امام زمان عج)
- حسین بن روح نوبختی (نایب سوم امام زمان عج)
- ابو الحسن علی بن محمد سیمری (نایب چهارم امام زمان عج)
- شیخ محمد بن یعقوب کلینی
* سامرا:
- امام هادی (ع) و امام حسن عسگری (ع)
- حسین فرزند امام هادی
- حضرت نرجس خاتون
- حضرت حکیمه خاتون دختر امام جواد
* شهر حله:
- حمزه بن عبیدالله بن ابی الفضل العباس
- قاسم بن موسی بن جعفر
- * مدائن: سلمان فارسی
- * شهر بلد: محمد فرزند امام هادی
- * موصل:
- حضرت جر جیس پیامبر
- حضرت شیث پیامبر

راهنمای زائران عتبات عالیه - حد فاصل بین شهرها

- از تهران تا مرز خسروی ۷۲۰ کیلومتر
- از مرز خسروی تا بغداد ۱۷۷ کیلومتر
- از بغداد تا کاظمین ۸ کیلومتر
- از بغداد تا بارگاه سلمان فارسی ۸ کیلومتر
- از بغداد تا سامرا ۱۱۱ کیلومتر
- از بغداد تا کربلای معلی ۱۰۲ کیلومتر
- از بغداد تا نجف اشرف ۱۶۵ کیلومتر
- از نجف اشرف تا کربلا معلی ۷۸ کیلومتر
- از نجف اشرف تا کوفه ۱۱ کیلومتر